

ОДЛУКЕ СУДА УДРУЖЕНОГ РАДА СРБИЈЕ

ОТКАЗ УГОВОРА О КОРИШЋЕЊУ СТАНА

Организација је у предлогу за покретање поступка навела да је раднику по основу радног односа додељена на коришћење гарсоњера. Радник је раскинуо радни однос и прешао у другу организацију удруженог рада чије се седиште налази у другом месту. Како је радник одбио да наведени стан — гарсоњеру уступи радној организацији то је предложила да суд утврди да су се стекли услови за раскид уговора о коришћењу стана и да обавезе радника да стан испразни од ствари и преда на располагање организацији.

Основни суд удруженог рада у Титовом Ужицу је одлуком Ро. бр. 320/88 од 20. априла 1988. године одбио стављени захтев Неоснованост захтева организације за раскид уговора о коришћењу стана произлази из неспорне чињенице да је радник у основној организацији провео у радном односу преко 10 година, те да се сходно одредби члана 54 став 4. Закона о стамбеним односима Србије на њега не примењују одредбе о отказу уговора о коришћењу стана због прекида радног односа.

Суд удруженог рада Србије је одлуком I Сд. бр. 3103/88 од 18. октобра 1988. године одбио жалбу организације и потврдио првостепену одлуку. На утврђено чињенично стање, да је радник провео у радном односу у организацији удруженог рада дуже од 10 година, првостепени суд је правилно применио материјално право и то одредбу члана 54. Закона о стамбеним односима Србије. Наведена одредба предвиђа да ако је носиоцу станарског права дат стан на коришћење по основу радног односа, давалац стана може му отказати уговор о коришћењу стана и када носиоцу станарског права престане радни однос у основној организацији, на основу његове изјаве да прекида радни однос и због изречене мере престанка радног односа због теже повреде радне обавезе. Ставом 4. наведеног члана Закона, је предвиђено да се одредбе става I. овог члана не примењују ако је носилац станарског права дуже од 10 година или краће време утврђено самоуправним општинском актом о давању стана на коришћење био у радном односу са даваоцем стана на коришћење. Суд удруженог рада Србије је при томе оценно као неосноване наводе жалбе организације да је првостепени суд непотпуно утврдио чињенично стање у вези некоришћења стана од стране радника и његове породице, јер су исте чињенице ирелевантне за одлучивање у овој правној ствари. Наиме, суд удруженог рада није надлежан за спор поводом отказа уговора због некоришћења стана, већ је за то надлежан општински суд пошто је отказни разлог настао у смислу чл. 53. Закона о стамбеним односима, а не због престанка радног односа.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Титовом Ужицу Ро. бр. 320/88 од 20. априла 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије I Сд. бр. 3103/88 од 18. октобра 1988. године).

ЗАСНИВАЊЕ РАДНОГ ОДНОСА БЕЗ ОГЛАСА ОДНОСНО КОНКУРСА

Радница је у предлогу за покретање поступка навела да је на основу уговора о кредитирању користила кредит од СОУР-а за школовање и да је завршила средњу геодетску школу. Након завршетка школовања упутила је молбу кадровској служби СОУР-а за заснивање радног односа. Међутим, Радна заједница СОУР-а је без објављивања огласа примила у радни однос другу радницу која је такође корисник кредита за школовање, али је примљена радница школовање завршила после ње, да је дуже пријављена СИЗ-у запошљавања и да је у тежој материјалној ситуацији од примљене раднице. Зато је предложила да суд удруженог рада поништи одлуку о избору наведеног кандидата.

Основни суд удруженог рада у Београду је одлуком Ро. бр. 118/88 од 21. 3. 1988. године одбио стављени захтев. Утврдио је да у конкретном случају није постојала повреда поступка избора кандидата, те да одлука о избору није незаконита. У образложењу је навео да је одредбом члана 14. Закона о радним односима СР Србије предвиђено да се радни однос може засновати без јавног конкурса, односно огласа између осталог и у случају заснивања радног односа по основу уговора о стипендирању и кредитирању. Према томе, у случајевима заснивања радног односа по основу уговора о стипендирању — кредитирању не постоји обавеза организације за јавним оглашавањем потребе попуњавања радног места, а ни обавеза сачињавања ранг листе реда првенства у запошљавању.

Суд удруженог рада Србије је одлуком II Ро. бр. 2812/88 од 15. септембра 1988. године усвојио жалбу раднице, преиначио одлуку првостепеног суда и поништио одлуку Комисије за радне односе о избору кандидата на послове и радне задатке геодетског техничара — приправника. Другостепени суд сматра да је Основни суд погрешно оценио чињенично стање и извео погрешан закључак да је законита одлука самоуправних органа о извршеном избору кандидата на послове геодетског техничара. Ово стога што је на седници Радничког савета Радне заједнице усвојен план пријема радне снаге за наредну годину, па је између осталог предвиђено да се изврши пријем једног геодетског техничара у својству приправника. Одлуком Комисије за радне односе је извршен пријем кандидата без јавног оглашавања, са образложењем да је изабрани кандидат за време школовања примала кредит од СОУР-а по основу уговора о кредитирању. На одлуку о избору приговор је уложила радница која је такође била корисник кредита СОУР-а и завршила школу за геодетске техничаре, а по завршетку школовања поднела молбу кадровској служби СОУР-а за пријем у радни однос. Другостепени суд сматра да је погрешан закључак првостепеног суда да не постоји повреда поступка избора кандидата. Напротив, чињеница што Закон о радним односима Србије оставља могућност организацијама удруженог рада да са корисницима кредита за школовање заснује радни однос без јавног оглашавања има смисла и оправдања у случајевима када се уговором о кредитирању ствара облигациони однос на основу кога се организација обавезује да материјално обезбеди школовање стипендисте, а стипендиста да после тога заснује радни однос и одређено време проведе у удруженом раду у тој организацији.

У таквим случајевима су корисници кредита ослобођени конкуренције при заснивању радног односа јер је уговором преузета обавеза да се такви кадрови приме у радни однос у организацију која их је кредитирала. Међутим, у конкретној ситуацији када уговором о кредитирању није предвиђена обавеза корисника кредита да после школовања заснује радни однос у СОУР-у, нити обавеза СОУР-а да их прими у радни однос по завршеном школовању, доводи се у питање објективност пријема кандидата без огласа, односно конкурса. Напротив, такав пријем радника оставља могућност организацијама да избегавају било какве конкурентске односе међу младим људима и доводе до непоштовања минимума критеријума у погледу предности појединих кандидата приликом заснивања радног односа. Суд сматра да су самоуправни органи организације морали бити упознати са молбама свих корисника кредита, како би се уз поштовање одређених критеријума у погледу дужине радног стажа, успеха у школовању, времена завршетка школовања и чекања на запослење одлучили за неког од кандидата.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Београду Ро. бр. 118/88 од 21. 3. 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије II-Ро. бр. 2812/88 од 15. септембра 1988. године).

ДОДЕЛА СТАНА

Радница је у предлогу за покретање поступка навела да Радна организација упорно избегава да јој реши стамбено питање. Поред тога што постоје две правоснажне судске одлуке којима је Радној организацији наложено да спорни стан расподели према ранг листи од 5. 4. 1983. године, организација је спорни стан доделила другом раднику који се на ранг листи реда првенства за расподелу станова налази иза раднице. Предложила је да суд удруженог рада закаже расправу, изведе предложене доказе и поништи одлуку Радничког савета о додели стана другом раднику, као и да суд изврши расподелу спорног стана и исти додели њој.

Основни суд удруженог рада у Београду је одлуком Ст. бр. 1069/87 од 14. 4. 1988. године усвојио стављени захтев. Утврдио је да постоје правоснажне одлуке донете у корист раднице и то одлука Ст. бр. 256/81 од 8. 5. 1981. године којом је обавезана Организација да радницу уврсти у ранг листу реда првенства за решавање стамбених питања и да јој додели одговарајући број бодова према самоуправном општем акту о расподели станова. Извршавајући наведену одлуку организација је стан доделила другом раднику, због чега је поведен судски спор који је окончан правоснажном одлуком Ст. бр. 1452/85 од 30. 10. 1985. године којом је поништио одлуку о додели стана другом раднику и обавезао организацију да изврши корекцију бодова на ранг листи, тако што ће радници повећати број бодова по основу стамбене ситуације, са којим би бројем бодова радница дошла у обзир за доделу стана. Након тога је организација донела нову одлуку којом је извршила увећање бодова радници, али и раднику којем је био додељен стан на коришћење, како би се нашао испред раднице на ранг листи и поново му доделио спорни стан. Радница је поново покренула спор пред судом па је суд правоснажном одлуком Ст. бр. 807/87 од 30. 4. 1986. године поништио одлуку Радничког савета о додели стана, обавезао организацију да изврши поновну расподелу стана у складу са ранг листом од 9. 4. 1983. године. Организација је тада спорни стан доделила раднику који је нестао 6. 3. 1983. године, што међу учесницима није било спорно. Због наведеног првостепени суд је поништио одлуку о додели стана и обавезао организацију да радници додели спорни двособан стан и да јој дозволи усељење у исти у року од 15 дана по правоснажности одлуке.

Суд удруженог рада Србије је одлуком I Сд. бр. 3441/88 од 20. септембра 1988. године одбио жалбу Радне организације као неосновану и потврдио првостепену одлуку као правилну и закониту. Другостепени суд сматра да је у конкретном случају правилна одлука Основног суда којом је радници додељен стан на коришћење. Ово стога што постоје три правоснажне одлуке донете у корист раднице којима је Радна организација обавезана да радницу уврсти на ранг листу реда првенства и утврди јој одговарајући број бодова према критеријумима из самоуправног општег акта. Међутим, Радна организација је и поред правоснажних одлука суда којима је налагано самоуправним органима радне организације да радници признају одређени број бодова и да је са тако признатим бројем бодова уврсте на ранг листу, избегавала да стан додели радници већ га је додељивала другим радницима који су имали мањи број бодова и на ранг листи се налазили иза раднице. Имајући наведене чињенице у виду Основни суд је одлучио, а другостепени суд прихватио и потврдио такву одлуку, да обавезе организацију да радници додели конкретан стан.

Наведена одлука тако одступа од става суда удруженог рада да расподелу станова врше овлашћени самоуправни органи организације у складу са самоуправним општем актом којим се утврђује поступак и мерила за расподелу станова. Радници своја права остварују искључиво у основној организацији, па радник не може захтевати да му суд удруженог рада додели на коришћење стан ван поступка спроведеног у основној организацији.

Суд удруженог рада Србије је прихватио жалбени навод раднице да је одлука првостепеног суда неподобна за извршење, обзиром да не

поседује клаузулу да одлука суда има карактер акта о додели стана на коришћење. Стога је изреком одлуке утврдио да одлука суда којом је Радна организација обавезана да радници додели конкретан стан, има карактер акта о додели стана на коришћење, на основу кога ће радница, ако Радна организација не поступи по истој, закључити уговор о коришћењу стана код надлежне самоуправне заједнице становања.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Београду Ст. бр. 1069/87 од 14. 4. 1988. године и одлука Суда удруженог рада Србије I Сд. бр. 3441/88 од 20. 9. 1988. године)

РАНГ ЛИСТА И РЕДОСЛЕД У ЗАПОШЉАВАЊУ

Радник је у предлогу за покретање поступка навео да се пријавио на оглас за пријем ветеринарског техничара — приправника, а да организација и поред тога што се налазио на првом месту ранг листе није изабрала њега, већ кандидата на четвртном месту ранг листе. Зато је предложио да суд удруженог рада поништи одлуку о избору кандидата.

Основни суд удруженог рада у Шапцу одлуком Ро. бр. 321/87 од 25. септембра 1987. године усвојио је стављени захтев. Утврдио је да је кадровска комисија при одлучивању и избору поступила супротно одредби члана 34. Закона о запошљавању јер није извршила избор према редоследу на ранг листи. У одлуци о избору комисија је навела разлоге због којих нису изабрани кандидати са већим бројем бодова, али по мишљењу првостепеног суда изнети разлози се не могу прихватити као оправдани за невршење избора ни једног од прва три кандидата.

Суд удруженог рада Србије је одлуком II Ро. бр. 5445/87 од 24. фебруара 1988. године усвојио жалбу Основне организације и преиначио првостепену одлуку и одбио захтев радника. Суд је пошао од одредбе члана 34. став 2. Закона о запошљавању Србије према којој је комисија овлашћена да не изабере првог ни наредне кандидате, већ кандидата који најбоље испуњава услове али да да разлоге за такву своју одлуку. Суд сматра да је првостепени суд погрешно оценио дате разлоге као неоправдане. Напротив, другостепени суд сматра да је Комисија дала основане и умесне разлоге зашто није изабрала предходна три кандидата. Кандидати на првом и трећем месту ранг листе су радили у организацији на одређено време па су у току трајања радног односа веома неодговорно и немарно обављали послове и радне задатке. Кандидат на другом месту ранг листе има пребивалиште ван места рада, па како се ради о теренском послу и свакодневним дежурствима то би стално путовање овог кандидата знатно ометало нормално одвијање ових послова и радних задатака. Како је неотуђиво право радних људи да заснују радни однос са кандидатом који ће према својим радним и психофизичким способностима у највећој мери задовољити на пословима за које је објављен оглас, то су разлози дати од стране организације сасвим оправдани и прихватљиви, а избор у свему извршен према одредбама Закона и самоуправног општег акта.

(Одлука Основног суда удруженог рада у Шапцу Ро. бр. 321/87 од 25. септембра 1987. године и одлука Суда удруженог рада Србије II Ро. бр. 5445/88 од 24. фебруара 1988. године).

Припремила Радмила Шаркић